
DAGENS FRÅGOR

Svensk perestrojka

Den ekonomiska krisen i Östeuropa har som vi sett drivit fram en politisk demokratisering. Överallt hålls fria val under stor entusiasm. Vi gläds med folken som vinner sin frihet. Vi ser deras oerhörda ekonomiska problem men säger oss att den nyvunna demokratiska friheten ger en chans att i nationellt samförstånd klara det svåra men nödvändiga systemskiftet och därmed hopp om en bättre framtid.

I Sverige drev den av socialdemokraterna vållade ekonomiska krisen fram ett desperat försök att införa en ren kommandoekonomi och därefter en parlamentarisk kris. Här hotade statsministern med ett demokratiskt val.

Så kom det verkligt bizarra: Ledande industrimän tog ställning mot nyval och för det kommandoekonomiska krispaketet. P G Gyllenhammar sade att det sista Sverige behövde nu var ett nyval. PGG har knappast rosat marknaden tidigare med välöverlagda yttranden, men detta tog nog priset. Vi trodde att det sista landet nu behövde var en socialistisk politik. Och eftersom majoriteten i riksdagen nu är socialistisk kunde ett nyval åtminstone ge en chans till ett parlamentariskt underlag för en ny politik.

Europas före detta kommunister kastar sig huvudstupa ut i nyliberalismens och demokratins malströmmar. Vissa företagare i Sverige och konservativa socialdemokrater har på sin höjd nått till det Andropovska stadiet i reformpolitiken: huvudsaken är litet mer disciplin.

Trafikpolitik eller logik?

Utredningar om storstadstrafiken är högsta mode. Liksom i det famösa förslaget om "biltullar" i Stockholm med hjälp av ett SL-månadskort lyckas man dock i regel få hela saken om bakfoten.

Vi tar här inte ställning till om biltullar, drivmedelsskatter eller annat är den bästa styrmetoden. Men för att välja medel måste man klara ut vad man vill åstadkomma. Målet kan inte vara att i och för sig minska bilismen i största allmänhet. Bilar är varken onda eller goda. Det man vill förhindra är bilarnas skadeverkningar. Det kan vara *luftföroreningar*. Om man vill minska dem kan man t ex genom ett avgiftssystem premiera bilar med avgasrening (eller bestraffa bilar utan, hur man nu beroende på sin människosyn vill uttrycka det). Det kan vara *köer och stockningar*. De kan minskas genom ett system med högre avgifter i rusningstid.

Det avgiftssystem som föreslås i Stockholm innebär att den som måste ta bilen mer än 9 gånger lika gärna kan köpa månadskort och köra gratis resten av månaden. Man frågar sig hur förslagsställarna definierat det problem de skulle lösa.

Odemokratiska sandinister

Många blev säkert förvånade när Daniel Ortega på valnatten i Nicaragua accepterade oppositionens vinst. Han t o m åkte till Violeta Chamorro och gratulerade henne.

Men efter bara ett dygn så var inställningen en annan. Då ställde Daniel Ortega krav på att Contras skulle lägga ned vapnen för att tillåta en fredlig övergång till Violeta Chamorro som ny president. Bankerna och storföretagen får inte privatiseras, framhöll sandinisterna vidare. De konfiskerade jordbruken och bostäderna skulle inte heller få återlämnas till sina rättmätiga ägare.

Detta innebär att Daniel Ortega och hans sandinister vägrar acceptera att vinnande part genomför sitt valprogram.

Till råga på allt deklarerade sandinisterna att man skulle slå vakt om den "sandinistiska revolutionen". För detta skulle "den Sandinistiska folkarmén" på 73 000 man vara garanten. Dess integritet får inte röras, menade Ortega vidare. Med andra ord, partiets armé måste bestå.

Finns det någon i Sveriges regering som reagerat mot att sandinisterna sätter demokratin ur spel? Nej, men nu borde det återigen vara dags att aktualisera uttrycket "diktaturens kreatur".

Kung PG

Då och då uttalar sig Volvos chef Pehr G Gyllenhammar magistralt. Han vill deklarerar för

svenska folket vad som är rätt och riktigt; hur man bör lösa en uppkommen situation.

Under regeringskrisen var det nog de som hoppade högt när Gyllenhammar skrev i Dagens Nyheter och manade borgerligheten: Acceptera socialdemokraterna och deras krispaket: Sverige har inte råd med ett nyval.

Tidigare hade Gyllenhammar gått till angrepp emot de företagsledare som pekat på hur dålig den ekonomiska utvecklingen är i Sverige. I en intervju i Veckans Affärer, nummer 1-2 i år, sade Gyllenhammar: "På något sätt är det väldigt otacksamt när människor, som dragit stor nytta av den fantastiska konjunkturutvecklingen vi har haft, nu kastar sig över vårt lilla Sverige och säger att allt är åt helvete."

Här tänkte Gyllenhammar säkert på Hans Werthén, Curt Nicolin och Rune Andersson, men också på näringslivets "hetskampanjer" i form av 4 oktober.

Man kan föreställa sig PG Gyllenhammars sätt att tala om detta med Ingvar Carlsson och Kjell-Olof Feldt. Men vad sade han till Kjell-Olof Feldt, när denne talade om att Sverige nått en "kritisk punkt"? Det är ju precis vad näringslivets "hetsporrar" sagt.

Skall man inte tala klartext, eller är det bara vissa som får göra det?